

Innst. S. nr. 101

(2003-2004)

Innstilling til Stortinget frå kontroll- og konstitusjonskomiteen

Dokument nr. 12:19 (1999-2000)

Innstilling frå kontroll- og konstitusjonskomiteen om forslag fra Karin Andersen om ny § 110 d i Grunnloven. (Retten til bolig)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Ovennevnte grunnlovsforslag, som er fremmet av Karin Andersen, tar sikte på å gi en ny § 110 d i Grunnloven om retten til bolig.

Forslagsstilleren peker på at det påhviler staten ulike plikter som skal legge til rette for at den enkelte borger får tilgang til fundamentale rettigheter slik som stemmerett, yringsfrihet, næringsfrihet, rettssikkerhet, rett til arbeid og til et rent miljø. Grunnloven innskrenker også myndighetenes rett til å gripe inn i enkeltmenneskers liv, og pålegger myndighetene å respektere menneskerettighetene.

Det vises i forslaget til at ivaretagelse av de menneskelige behov står i sentrum for samfunnsbygging og er verdivalg som nedfelles i Grunnloven. De områdene som er nevnt i Grunnloven, er de som anses avgjørende for å ivareta samfunnets og enkeltmenneskers interesser.

Forslagsstilleren peker på at bolig er et nødvendig gode for å sikre at alle får del i demokratiske rettigheter, skole, helsestell og privatliv. Klimaet i Norge er så strengt at behovet for en bolig er udiskutabelt. Det understrekes at trygghet og likeverdighet for alle borgere i samfunnet er avhengig av tilgang til en bolig av rimelig og nøktern kvalitet for alle og at boligmangel vil øke forskjellene i samfunnet.

Det er vist til at det i mange år har vært flere tusen bostedsløse i Norge og at stadig flere verken har råd til å kjøpe eller leie bolig. Forslagsstilleren peker på at det er et alvorlig problem og uverdig at mennesker i et av verdens rikeste og kaldeste land må bo på gata eller på hospits. Nød og uverdige levekår er uttrykk for økende

forskjeller og mangel på elementære goder og innebærer at menneskelige ressurser ikke blir utnyttet.

Det vises til at boligsektoren er en av de viktigste infrastrukturene i samfunnet og at den er bestemmende for livskvalitet og levekår. Markedet avspeiler ikke den reelle etterspørsel etter boliger, og krav til lønnsomhet gjør at det ikke fremskaffes nok rimelige boliger. Myndighetene må forpliktes til en sosial boligpolitikk som sikrer bolig til alle.

Forslagsstilleren viser til at bolig er et grunnleggende og helt uunnværlig gode i Norge, og at retten til bolig må nedfelles i et nytt punkt i Grunnloven § 110. Det foreslås at enhver borger som har lovlig opphold, arbeids- og bosettingstillatelse i Norge, skal være omfattet. Det pekes på at siden bolig er en materiell ting, er det mulig for staten å sikre denne retten. Ingen tungtveiende praktiske grunner taler mot forslaget.

En grunnlovsfesting av retten til bolig vil bidra til å bygge ut og forsterke det norske velferdssamfunnet og gi enkeltmennesker et vern mot å bli bostedsløse. Ulike boligløsninger kan være aktuelle. Begrepet "bolig" skal defineres på samme måte som i regelverket om bostøtte.

Det fremmes to alternative forslag til endring av Grunnloven, alternativ A og B. Begge alternativene har samme intensjon, den at staten gjennom lovgivning må sikre retten til bolig.

Alternativ A:

"Ny § 110 d skal lyde:

Enhver Borger har Ret til en Bolig. Nærmere Bestemmelser om Gjennomførelsen af denne Grundsetning fastsættes ved Lov."

Alternativ B:

"Ny § 110 d skal lyde:

Det paaligger Statens Myndigheder at lægge Forholdene til Rette saaledes at enhver Borger har Ret til en Bolig.

Nærmere Bestemmelser om Gjennomførelsen af denne Grundsætning fastsættes ved Lov."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Berit Brørby, Kjell Engebretsen og Jørgen Kosmo, frå Høgre, André Dahl og Martin Engeset, frå Framstegspartiet, Carl I. Hagen og Henrik Rød, frå Sosialistisk Venstreparti, Siri Hall Arnøy og leiaren Ågot Valle, og frå Kristeleg Folkeparti, Modulf Aukan, viser til framlegga frå stortingsrepresentant Karin Andersen om å grunnlovfeste retten til bustad, i ein ny § 110 d (Dokument nr. 12:19). Slik komiteen forstår det, er framlegga utforma slik at staten skal ha ein plikt til å syte for at alle får ein eigna bustad, samtidig som den einskilde borgar ikkje skal kunne bruke føresegna i ei rettsak mot staten, med påstand om å få tildelt ein stad å bu.

Komiteens fleirtal, medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre, Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti, viser til at retten til ein rimeleg levestandard, mellom anna retten til ein tilfredsstillande stad å bu, er omhandla i FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettar, som er inkorporert i norsk lov i menneskerettslova. Menneskerettane generelt, og dermed også retten til ein rimeleg levestandard, er også gitt eit grunnlovsværn gjennom Grunnlova § 110 c, om at statlege styresmakter skal respektere og sikre menneskerettane. Fleirtalet meiner difor at retten til tilfredsstillande bustad alt er gitt eit tilstrekkeleg grunnlovsværn.

Fleirtalet meiner i utgangspunktet at Stortinget bør vere tilbakehalden med å ta inn programerklæringer på ulike politikkområde i Grunnlova. Dei individrettane som er nedfelt særskilt i Grunnlova, er i hovudsak føresegner som vernar den enkelte borgar mot inngrep frå staten, som rett til yringsfridom og rett til erstatning ved ekspropriasjon.

Slik retten til ein tilfredsstillande levestandard er omhandla i FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettar, skal den i praksis gjennomførast over tid, ved at styresmaktene prioriterar ut frå dei økonomiske ressursane som ligg føre. Bustadpolitikken er difor slik fleirtalet ser det, eit område som høyrer heime i dei politiske prioriteringane i budsjettsaman-

heng. Fleirtalet viser til at det er brei semje om å føre ein bustadpolitikk som gjev alle ein sjanse til å få ein eigna bustad, sjølv om det er ulike syn på kva for middel som skal nyttast.

Ut frå dette vil fleirtalet ikkje stø framlegga til ny § 110 d i Grunnlova.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til at staten har plikt til å sikre grunnleggende rettigheter som setter den enkelte i stand til å fungere som en likeverdig borger. Grunnloven skal sikre så vel demokratiske rettigheter som de grunnleggende materielle rettigheter.

Disse medlemmer mener bolig er et grunnleggende og uunnværlig materielt gode i Norge. Den som mangler bolig, vil ikke på lik linje med andre kunne nyte godt av samfunnets innsats på helt sentrale områder som helse, omsorg og skole. Mangel av bolig vil samtidig vanskeliggjøre den enkeltes mulighet for å ha et arbeid, og for å ta likeverdig del i de demokratiske prosesser som Grunnloven skal sikre.

Disse medlemmer understreker derfor at forslaget således har både et sosialt og et demokratisk aspekt. Retten til bolig er, i likhet med den grunnlovsfestede rett til arbeid, av avgjørende betydning for å kunne ivareta både samfunnets og enkeltmenneskets interesser.

Disse medlemmer anbefaler at alternativ A i forslaget om ny § 110 d i Grunnloven bifalles.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Dokument nr. 12:19 (1999-2000) - forslag fra Karin Andersen om ny § 110 d i Grunnloven. (Retten til bolig), alternativ A - bifalles.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og det som står foran, og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 12:19 (1999-2000) - forslag fra Karin Andersen om ny § 110 d i Grunnloven. (Retten til bolig), alternativene A og B - vert ikkje vedteke.

Oslo, i kontroll- og konstitusjonskomiteen, den 18. desember 2003

Ågot Valle
leiar

Modulf Aukan
ordførar